

Gazeta de Mallorca

CRÓNICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres * Costums * Tráfec e Industria * Noticies * Anuncis y Reclams * de Ciutat y la Págesia

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 IMPRENTA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-11.
 Dirigiuhi sa correspondencia y quesvuya més que s'oferesca.
 Demanauhi sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
 Ventatjes a n'es suscriptors.—Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.—Núm. 18.
 Palma * 1er d'Agost * 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos: 1 PESSETA
 Per fora Mallorca: al Estranjer . . . 1'50 >
 Número corrent: 5 cèntims.—Estantis . . . 0'10 >
 Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.

Política eclesiàstica

ARA que l'Església romana està a punt d'elegir es successor del Papa mort, que segons quin sia continuarà sa política religiosa de Lleó XIII o la capgirarà donantli noves orientacions, es possible que mudin molt d'aspecte certs problemes socials que de temps enrera destorben sa tranquilidat pública, dins es pobles a on es catolicisme es encara sa religió de ses majories.

Tots sabem lo qu'ha passat y passa encara a Fransa, amb ses comunidats religioses, impolíticament perseguides p'es Govern republicà; y si passam es ram per dins ca'nosta, veym que, no fa molt, hey hagué estirades fortes ferm, quant se tractà de sa reforma des Concordat, en temps d'un Govern liberal, que pujá a n'es poder aprofitant sa momentánea excitació popular produida p'En Galdós amb s'*Electra*, y des poder va sortir, sense haver conseguit dexar composta y ben arreglada la cosa.

A Espanya encara no hi ha hagut, entre ets anticlericals, un homo d'esperit bastant clar y desapassionat per combatre rahonadament y armat de lògica ets abusos y perills (si es qu'existien) des clericalisme, sense caure dins sa sistemática, absurda y desentonada censura de tot lo relligiós.

¿Y qui no ha vistes ses sátires ridícoles dirigides a n'En Maura, perque s'es atrevit a demostrar lo errats qu'anaven es qui donen sa culpa de lo malament que va s'ensenyansa, a ses Comunidats religioses que ténen uberts col·lègis y escoles?—Es ben ver, per desdita nostra, que ni de relligiosos ni de llècs, no n'hi ha de col·lègis que vertaderament s'adapten a ses exigències de s'educació moderna ben entesa; pero mentres s'Estat no esmeni ses grans imperfeccions y vicis radicals de s'ensenyansa oficial, será injust exigir a n'ets establiments particulars, qualsevol sien, un major perfeccionament pedagògic.

Es evident que s'actitut agressiva d'ets anticlericals, en lloc de ferir y debilitar s'esperit relligiós, l'excita, el reviva y li conquista partidaris, que d'altra manera no tendria. Es tan poca sa manya demostrada en so combatre y desjectar ses congregacions religioses, que com s'ha arribat a conseguir qu'es Govern adoptés qualque decisió referent a elles, es estat casi sempre per ferli dictar reals ordes y decrets contraris a n'es sentit comú; com per exemple, aquell qui establía una diferencia legal, sense cap fonament lògic ni rahonable, entre ses comunidats religioses aprovades oficialment antes de tal dia y tal any, y ses instituides posteriorment; sense mirar si eren per ventura més benèfiques y més profitoses que ses oficialment aprovades y consentides, y com si s'aprovació des Govern hagués d'impedir a una comunidat es fer tot es mal que li atribuïxen es seus inimics.

Si creu s'Estat que hi ha un perill en axò de que l'Església se mescli en sa

política y desitja llevarli de ses mans s'influència que inclou aquell perill, mal de fer será que pugua trobarhi altra solució, sino sa de sa separació de ses dues entitats; guardant cadascuna es drets y atribucions que li pertoenen.

Aquesta separació toparia amb grans inconvenients; es més gros de tots es que se suprimiria sa subvenció que dona s'Estat a l'Església; subvenció que li es per ara indispensable y que no pot dexar de donarli, mentres sia es catolicisme sa religió oficial d'Espanya.

De totes maneres, sempre troben cent llogos de mal camí es qui desapassionadament discutixen s'actual qüestió relligiós, que será per molt de temps causa de perturbacions y d'obstacles per tots es governs. S'única y vertadera solució, que sols podria trobarse dins un alt esperit de concordia y tolerancia mutues, desgraciadament es una aspiració ideal, impossible per ara o molt difícil d'esser posada en práctica.

Demanam de bon cor a Deu que es nou Papa tenga es bon talent de continuar es dret camí que seguia Lleó XIII; perque si sortís un papa d'esperit no tan conciliable o més batallador, podria esser amb el temps es seu adveniment una de ses desgracies més grosses per tots es pobles feïls a n'es catolicisme.

Ses festes de la Beata d'ara fa cent y onze anys

Son un esquit y cosa poca, que sols no u paga es parlarne, ses festes qu'actualment se fan cad'any, com arribam a n'aquest temps, a honra y gloria de *Sor Tomasetta*, en comparació de ses que li dedicaven es ciutadans, ara fa cosa d'un sigle. ¡Allò si qu'eren festes!

Tothom qui més podia s'hi destexinava y hi prenia part: pobres y rics, cavallers y mossos, senyoriu y menestralia, . . . ningú dexava de contribuirhi de part seua, a té qui té. Y la ciutat s'omplia de pagesiu del terme y de la part forana; y gent d'Ervissa y tot, y de Menorca, feya una escapada, y s'en venia per aquí, y s'hi estava tot es temps que duraven ses festes de la *Beata*.

Ses primeres de totes, ses que se celebràren s'anyada metexa en que vengué concedida de Roma sa tan desitjada beatificació, aquelles si que varen esser festes en gros; la Ciutat hey tirá la resta, y aquell any, s'olla gran (com se sol dir) va anar dins sa petita.

¿En voleu una mica de relació, just una idea, de lo que varen esser aquelles festes de l'any 1792? . . . Ydò escoltau es modo com les descriu, demunt-demunt (perque d'altra manera sería estat may acabar) una ploma de ses més corrents y més ben trempades de Mallorca, a un llibre escrit y estampat fa pocs anys, y que merescú grans alabanses y alta recompensa. (1)

(1) MALLORCA DURANTE LA PRIMERA REVOLUCIÓN (1808 á 1814) por Miguel S. Oliver.—Palma, 1901: 1 bell volum en 4°, (v. pág. 113 y sigs.)

Vos ho darem traduít en mallorquí vulgar, perque vos sembli més casolá y li trobeu més es saborino.

Posauhi esment a n'aquexa relació:

«S'acabava de rebre es *bréu* de beatificació de la Venerable Sor Catalina Thomás; y entusiasme com es que va moure aquell ditxós succés, creym que pus may se tornarà veure. Per espay de dos mesos, desde dia 20 d'Octubre en avall, bullia la Ciutat y flametjava de festes, sense aturar ni repòs. Encara no acabava una estupenda solemnidad y ja'n tenien un'altra d'entaulada, qu'esborrava aviat sa recordansa de sa primera.

Festa y més festa a roy seguit. En bon diumenge, funció relligiós a càrrec de la Ciutat; dilluns, a Santa Magdalena, altra funció per conte de Capítol; dimars, un'altra, a despesa de D. Antoni Despuig, a les hores Bisbe d'Oriola; lo'ndemá dimecres, la féren a sa festa ses monjes canoneses; dijous, es frares del Socòs; divenes, una devota persona; dissapte, un títol de sa noblesa castellana . . .

Sa crida feta per places y carrers no més recomanava qu'encenguessen alimares durant tres vespres seguits; y voluntariament es vesins en varen encendre, de més a més, altres quatre vetlades.

Dia 21 d'Octubre, sortiren es matriculats de la marina, cantant es trisagi, a fé estació en es temple a on se conserva es còs de sa fadrineta de Valldemosa, y duyen en porfessó un sensí de penons y banderes pintades, figurant es passos principals de sa seua vida: varen cremarhi candelas per llarc y trescentes coranta antorxes.

Es meteix vespre sortí, cantant la *corona*, sa numerosa comunidat des framénors, acompanyantla gran estol de devots, amb brandons encesos. Dia 22 de capvespre, celebràren tots es gremis sa seua funció, amb un *rosari* que sortí de la Seu, assistinthi tota la clerecía parroquial, Capítol y el Bisbe d'Oriola, y figurant a sa porfessó es penons gremials y milenars de ciris.

Al meteix temps, es *concordants* de la parroquia de Sant Jaume acompanyaven un *carro trumfal*; y es cerers obsequiaven a cent cinquanta pobres amb un dinar molt abundós, a on ells metexos y el Regent en persona feyen de criats y servien en taula.

Dia 23 a vespre, sortí altra porfessó de *rosari*, disposta p'es col·legi de cirugians, amb sos frares de la Mercè, gran lluminaria y diferents estols de cantadors y música. A sa metexa hora, sortien es concordants de San Caetano, acompanyats des frares de Sant Domingo, y de molts de preveres *dels espatriats francesos*; tothom amb atxa o ciri.

Dia 24, el bisbe Despuig pagá de sa seua butxaca un dinar d'uns quants principis a n'es pobres de sa presó; y a sa placeta del Socòs hi hagué concert d'orquestra.

Lo'ndemá vespre, celebràren *rosari* es

frares agustins, «treguent un tabernacle tot de plata, molt ric y de molt de gust,» y entre la gent s'hi veyen molts d'aquells capellans francesos qu'eren arribats no feya gayre temps a Palma.

Per aquella metexa nit, havien trempada es mariners una moxiganga, passant per dins ciutat un carro amb so seu Neptuno, y un altre en forma de galera de mar, «tota daurada y colorida, amb ses seues veles de domás, y un penó y una bandera amb imatges de la *Beata*, figures alegòriques y un còr de música.» Passàren de dos milia a torxes ses que s'hi varen cremá en aquella revetla.

Tanta generació va aplegarshi durant ses festes, y tal va esser sa gentada que hi acudí de tots es pobles y llogarets de s'illa, y fins d'Ervissa y tot, que haguéren de privar, per espay de cinc dies, es qu'en passassen cotxos, carros ni bisties per tot es barri de Sant Jaume, y s'hi distribuïren estols de soldats a peu y a cavall, per aturar y posarhi regit a tanta de gent que alegre y fora corda per onsevuya corria la gandayna.

Y no'n parlem de s'ofici solemne, costejat per artistes y celebrat dia 28 dins Santa Magdalena, ni del *rosari* que aquell vespre meteix sortí de Sant Domingo; ni de sa gran funció celebrada dia 29, a despeses des capitá general Don Bernat de Tortosa y des majòs de tropa; ni de s'oratori molt lluit que cantàren de capvespre, ni des *rosari* que va sortir, a entrada de fosc, des convent del Carme, dexant molt endarrera totes quantes processons dies passats s'eren fetes. Ses festes de sa coronació de Carlos IV, celebrades tres anys abans, havien semblat molt lluides; parexia qu'eren es *summum* de pegar amb sa corda grossa y gastar una cosa de no dir . . . Tres anys després, ses festes de la Beatificació les dexàren enrera y no de poc, y les dáven sèt voltes.

«Sería de bades volerho descriure tot, punt per punt y cosa per cosa. Funcions religioses y espectacles populars, inscripcions y pintures, *carros* y porfessons, moxigangues y jubileus, tot va excedir sa mida de sa coronació y li dugué llarga ventatge. Allò ja no era entusiasme; era desvariety y eyma perduda.

Milenars de llumets y antorxes, de ciris y llantons, de fanals y cucuyes, de gegrolífics y transparents, convertien cada vespre la ciutat en un fantástic cosmorama. Gent de totes ses viles, feïls de totes ses parroquies, s'estrenyien y feyen *oil* y s'empentetjaven per dins ciutat, afegint a tantes demostracions una alegría may vista. De totes quantes glorificacions se fossen may per may celebrades dins sa capital, cap n'hi hagué de tan sencera y qu'arribás tan endins com aquella. Sa beatificació de sa vergeta valldemossina va esser una cosa que va ferí en es viu y de plé a n'es poble. Indiferent per tot quant

fos saviesa, art o coratge, res li alsava es ventrey, llevat d'es sentiment religió: aquest y no altre l'arribava a moure.

Ara pensau com devia xalar sa gent nostra d'aquell temps, trescant carrers tots encubertats de tapissos, amb palaus endiuementats de pintures que figuraven escenes d'aquella vida de santeta; travessant places amb suntuosos cadafals y qualcuna, com sa de Santa Magdalena, que imitava sa de Sant Pere de Roma; trescant convents, per on s'hi alsaven pòrtics y escalonades de fust; passeigs amb monuments que volien també esser imitacions y recordances des monuments de la ciutat eterna; tot influït p'es gust arqueològic, romá en tot y per tot, del qui era llavors bisbe y més envant va esser Cardenal Despuig.

Ja u veys si n'hi ha de trenques, entre ses festes d'ara y ses d'en temps primer. Mos som avesats, avuy en día, a que tot quant feym mos surta magre y escafit. Bona veritat es que «el mon fa rodes.»

DE FORA-MALLORCA

Ses fires de Valencia.—Còdice robat y trobat.—Fruytes sense pinyols.—Longevitat.—Messios estranyes.

Com cada any en aquest temps, poc més o manco, Valencia s'es omplida aquests dies de forasters, amb motiu de ses festes lluidíssimes que s'hi celebren, y que solen esser de ses que hi va més gent de per tota Espanya.

Enguany sa calor ha pitjat fort ferm, fent pegâ bones suades a n'es qui u han volgut veure d'aprop sense fer cas des sol. Seria massa llarga una relació, feta fil per randa, de tots es capítols de ses festes.

Un des qui més han interessat a tothom, es estat es concurs internacional de bandes de música, des qual ha gonyat es primer prèmi una banda militar de Montpeller, donant lloc a una protesta de sa municipal de Barcelona. Aquexa no s'es aconhortada amb so tercer prèmi; l'ha renunciat, y es partida totduna de cap a Barcelona, donantse per agraviada amb sa resolució des Jurat.

S'Ajuntament de Valencia, obrant amb discreta galanteria, ha enviades ses quatre mil pessetes des prèmi a s'Ajuntament de Barcelona, perque aquell en disposás axí com volgués.

Es un cas que no s'estrevé molt sovint axò de descobrirse un robo devés cent anys després de cometrerlo, com ha succeït ara a Murcia.

Un jutje aficionat a sa bibliologia s'es temut, fuyetjant papers véys, de que en es comensament des sigle passat havien robat d'una biblioteca murciana un còdice interessantíssim per s'història d'aquella provincia, y ple de noticies sobre s'època de sa reconquista.

Cercant-cercant y lligant caps, ha afinat es còdice entre sa colecció qu'en posseïx D. Pere Vindel.

Com s'actual posseïdor ha demostrat qu'el comprá fa molts d'anys a un antiquari, y prou bons doblés que li degué costar, no'l vol tornar per cap estil a sa biblioteca d'on procedeix; per lo qual s'ha instruit un sumari que no dexará d'esser molt curiós.

Aquest D. Pere Vindel es un des bibliòfils més erudits d'avuy en día; amic y compare des genial Menéndez y Pelayo, qu'el cita y l'alaba molt a qualque obra séua; pero casi desconegut a Espanya, a pesar d'haver estat es qui més ha contribuït amb ses séues propies rendes a fé tornar de s'extranjer molts de llibres antics y manuscrits espanyols que se florien y araven dins biblioteques forasteres; tant es axí qu'avuy en día té més de la mitat de sa séua fortuna, qu'es grossa, invertida en llibres.

D'homos d'aquesta casta, a Mallorca n'hem vist qualcun, que per desgracia ha haguda de veure sa séua biblioteca espargida a n'es quatre vents, per falta de patriotisme de qualque ricot mallorquí, d'es qui manetjen ses dobles de vint a palades.

Bona noticia p'es gastrònoms de paladar delicat. A n'es mercats de Barcelona s'hi comensen a vendre enguany una partida de castes de fruytes sense pinyol; y no es que los ho hajen tret de coides, sino qu'ets hortolans han apresat manera de ferles néxe sense llevar dedins.

Fa molts d'anys que se descubrí a California una rassa de tarongers que feyen ses taronjes sense un pinyol, encara qu'eren molt petites y d'aspecte poc menjívól.

Sa Societat d'Agricultura de Sant Francesc se posá a estudiar aquell cas anormal, y arribá a conseguir sa producció de varies castes de fruytes sense pinyol, que ja se venen fa temps a tots es mercats d'Amèrica; pero fins ara no s'era introduït a Espanya aquest estil.

Ses fruytes que més facilment s'obténen sense cap pinyol, son ses qu'en casos normals en solen tenir més, com son ses síndries, es rém, ses taronjes y pomes; y ses que costen més pena son ses que no ténen més qu'un pinyol, pero gros y dur, com es melicotons, aubercocs y prunes.

Lo qu'es es réms y ses magranes, sí que u han d'esser gustosos en no trobarlosne ni un, de pinyolet. Vejam si prest a qualque hort de Mallorca se n'hi farà aviat, d'aquesta fruyta *modernista*.

Fa pocs dies, han obtengut s'indult de Real Orde uns quants presos de Ceuta que tenien cumplits trenta anys de presidi.

Per poca edat que tenguessen quant hey entráren, casi tots ja deuen essé véys, o al manco han passat es terme mitx de sa vida d'ets espanyols en llibertat; y no dexa d'essé un poc raro que tan sovint arribin a sa veyesa homos privats de ses condicions més elementals d'higiene, ja que per desditxa hem de regonexe lo descuydats que estan es nostros establiments penals.

Lo més curiós seria que a pesar de ses deficiències des presilis espanyols, resultás a la fi que son es punts més sanitosos d'Espanya, y es més propis y més ben organitzats per allargar la vida.

Encara no tenim Papa novell; pero tot pinta de manera que fa creure que no mos torbarem molt a tenirne.

Bé'l manyuclen y el pasten y l'estemanetjen es diaris a n'aquest assumto; y qui més qui manco, cadascú pretén sebrerne la prima.

Que si será elegit y treurá sa llarga En Vannutelli o n'Oreglia o En Gotti o En Rampolla... Tot son cábales y pronòstics sobre es Papa futur.

Y com avuy en día n'hi ha tanta de gent desxondida y ets enteniments se son ubèrts una cosa de no dir, no ha mancat, a Roma, qui ha tractat d'establir una agencia internacional de *messios mutues*, sobre es candidats papables: vol dir, una cosa semblant a lo que fan dins ets hipódromos, en día de corregudes de cavalls.

Y hey ha hagut especulador poc aprensiu qu'ha tenguda barra abastement per demanar llicencia a n'es Govern italiá, per muntarla a una tal agencia, oferint un tant per cent, de ses ganancies que treuria.

Naturalment, es Govern italiá no'l s'ha escoltat a n'es sollicitant, y l'ha enviat a fregí ous de lloca.

¿Voleu courre bé es menjá sense pò d'indigestió?
Beveu, idò, en acabá,
un glop d'es licor **POMPÓ**
qu'es de lo més fi y milló
de quants en pogueu tastá.

FELICIDAT

(HISTÒRICH)

Era p'el mes de Setembre: quant aparexen els primers nigulats color de plom, y la tronada bramula allá al fons de l'horizó, com eco llunyadá de la veu del hivern, que anuncia á la terra que ja s'acosta.

Cassárem aquell dematí per l'esquerpa costa, entre Valldemossa y Banyalbufar; y com vengué devés mitx día, el sol que fins a llavors y casi bé fent un esforç, havia anat brillant malaltís; quedá al cap darrer aclucat de tot, baix dels plechs atapits d'un nigulat d'hivern. Quatre gotes grosses anunciáren l'arruxada, que prest comensá a caure depréssa y remorosa, y a noltros no mos quedá altre remey sino prende ets atapins cap a ses cases. Valga qu'allá mos hi esperaven uns bons amichs y un bon cuiné... y amb axò ja está dit tot.

Acabat de dinar, la pluja seguía ab monótona musiqueta, ferint els vidres dels balcones, per hont regalimava després com les llágrimes per les bufarelles galtes d'un infantó. Y noltros, entretant que les onades de fum blau dels *habanos* s'encalsaven sempre amunt cap a n'el sòtil; contemplávem el panorama espléndit de la costa brava, sempre nou, y més allavors qu'apareixia tot entelat p'els vapors del temporal qu'anava avansant de cada vegada.

Dels ombrívols comellars pujáven les boires pàlides que poch a poch s'escampáven per tot apreuj; y abolcallat per elles el pinar qu'enmantella los costers y penyalars mitx ajaguts dins la mar planenca, semblava que li havien dat una cardada de cotó flux blanquíssim.

Quant les boires muntáven més espesses y'l vent les feya corre terra a terra, apareixia, desiara, colque tros de single talment suspés a dins l'espai, com un illot rocós y ple de verdor sortit al mitx d'un cel color de plom; mentres qu'els niguls blancs y gruxats que s'acaramulláven demunt s'aigo dins l'horizó llunyadá, tenien tot l'aspecte de serralada gegantina tapada de neu, que ressaltava força, dins la blavor de la mar, hont se desfeya llavors la ruxada en milers de bellugadisses bambolles.

Y tant la garriga, com les terres de conradis, cubertes d'oliveres de revinclades soques y de garrovers de fullatje lluent, tot adolia de la tristesa que neix de l'anyoransa del sol, en les diades curtes y ennigulades de la tardor.

Aprofitant una clariana devés mitjan decapvespre, resoluérem tornarnosne cap a Valldemossa, d'hont érem partits de bon dematí. Y ben abrigats ab els capots de muntanya ab honors de *chubasqueros*, y ab les escopetes *á la funerala* per si acás mos aplegava colque ruxada; atravessárem l'olivar; després la garriga baixa, y mos internárem a la fi dins un pinar grandió, solitari, que tancava l'horizó, com una inmensa cortina de domás vert.

Allá s'hi sentia aquella remor propia dels pins en dies de temporal, qu'aufega tota remor estranya y a vegades sembla un gemech llarch y tristíssim; altres l'esperverant bramul d'un monstre furiós.

Sempre avansant per dins el boscatje, sens descobrir altra cosa més qu'abres y claps de cel gris, per hont passáven tot depressa nigulats sinistres y espellaringats; contemplávem aquell quadro de seuvatje grandesa demunt el qual queyen poch a poch les ombres espesses de la nit, y pensárem lo trist que seria, perdut tot viarany, romandre un vespre dins aquella soledat. Mes de sobte un cant dolcíssim, una tonada alegrívola que no he tornada sentir, pero que jamay olvidaré, mos deixá corpesos y casi embadalits. ¿Sabeu lo qu'era? Els atlots dels carboners qui's guanyen la

vida dins aquell recó de bosch, que tots aplegats en aquella hora y aprofitant la treuga que llavors donava la tempestat, cantáven una cansó hont s'hi reflectia la séua alegria, el séu benestar; ab una paraula, la felicitat del carboner, qui allunyat del mon y sense sebre may lo qu'allá passa, viu satisfet y tranquil, perque les séues il·lusions giren sempre dins el rotlo hont dia y nit crema la sitja; y ls séus pensaments no volen més en-llá del bosch d'hont trèu la llenya per fer carbó.

Y trescant p'el mon y al veure tants d'afans y tanta lluita pera conseguir una felicitat que casi may se troba, he pensat moltes vegades en sa cansó dels carboners, dins el bosch, aquell decapvespre, quant tornávem de cassar.

Joseph M.ª TOUS y MAROTO

1903.

MUDANSA

Cerch l'ideal per la terra,
L'ideal, que s'ha amagat;
He trescat d'el pla a la serra,
De la vila a la ciutat.

Ni poblats, ni valls, ni comes,
Alegren ja mon coret...
L'aucell que muda ses plomes
No canta, piula de fret.

¡Plomes del cor arrancades!
¡Somnis de ma joventut!
Sense exes plomes pintades
El méu cor se sent retut.

Perdudes ses belles gales,
Ni té forsa per volar,
Ni'l plomissó de ses ales
Es prou per agombolar.

Me fa enveja la ventura
De qui vola cap al sol,
Y sols puch midar l'altura
Ab los ulls, mes no ab lo vol.

Al sentir cantars o troves,
Les voldria acompanyar...
¡Oh, si tregués ales noves!
¡Si altre pich pogués volar!

Llavors, ma cansó represa
També fora de sentir:
Qu'aquest fret que'm té corpesa
Sols volant s'ha d'estingir.

M.ª Antonia SALVÁ

Una espigoladeta

Feya un dia pesat de tot; es sol queya coma plom y sa bascosa caló mos retengué entebanats dins ca-nostre, fins que fos s'hora de sortir a doná ses quatre passes de costum.

Sol tombant, li estrenyem de d'allá, mon company y jo, a escampar la vista per aquests horts y sementers, turons y penyals, montanyes y comellars que mos enrevolten, tan ben vestits d'arbres esponerosos, de mèses granades y catifes de verdor.

Era s'hora que refermen sa tasca els segadors, després del berená de s'horabaxa. Es sol, amb una passa més, va a posarse, a n'es parexe, just demunt sa cucuya des puig de *Galatzó*.

Mentres sa vista se recrea amb hermoses perspectives, mos arriben veus llunyadanes d'estols de segadors qu'ensá y enllá s'afanyen, cantant xalestes cansons. P'els flochs de colors que rumbetjen al entorn des capells de paumes, en destriam un tay, aont anam cap dret, atrets per les veus clares y llampants del jovent que alternant y seguint s'alegre tonada del segar mos dexa sentir per primera vegada aquexa cansó:

En es colzo tenc cinc juntes,
també cinc dits a sa má,
y llengo per esplicá,
estimat, lo que'm preguntes.

Quant mos afinen, s'alsen tots y «alabat sia Deu» mos escometen com a bons cris-

FERRO-CARRILS DE MALLORCA

Servey de trens de passatgers

De Palma a Manacor y Felanitx: a les 7'40 des matí; a les 2 y a les 6'25 des capvespre.
De Palma a Sa Pobla: 7'40 demati; 2'30 y 6'25 de capvespre.
De Manacor a Palma: 4 y 6'30 demati, y 5'15 de capvespre.
De Manacor a Felanitx y Sa Pobla: 6'30 demati y 5'15 de capvespre.
De Felanitx a Palma, Manacor y Sa Pobla: 6'40 demati; 12'15 y 5'25 de capvespre.
De Sa Pobla a Palma, Manacor y Felanitx: 6'55 demati; 1 y 5'25 de capvespre.

CORRÈUS AL INTERIOR

Surten cada dia en diligencia, per casi totes ses vilas aon no hi passa es tren, devés les 2 des capvespre. Arriben a ciutat entre 7 y 8 des matí.

VAPORS-CORRÈUS

Partexen de Palma

A Barcelona: dimars, dijous y divenres: a les 6 de capvespre (directes) y diumenges a les 5 id. (via d'Alcudia).
A Valencia: dimecres a les 9 de matí.
A Alicant: dissapte a les 6 de capvespre.
A Ervissa: dilluns a les 10 demati, dimecres a les 9 id. y dissapte a les 6 de capvespre.
A Mahó: dimars a les 6 de capvespre (directe) y dimecres a les 2 id. (via Alcudia).

Arriben a Palma

De Barcelona: dilluns, dimecres y dissapte, a les 7 de matí (directe) y dijous a les 9 id. (via d'Alcudia).
De Valencia: divenres a les 10 demati.
D'Alicant: dimars a les 6 de matí.
D'Ervissa: dimars a les 6 de matí; dijous a les 2 de capvespre y divenres a les 9 de matí.
De Mahó: dilluns a les 9 de matí (via d'Alcudia) y dimars a les 6 de matí (directe).

TRAMVIA DE PALMA A PORTO-PI

De sa Plassa den Coll y de la Glorieta, desde les 5 y mitja des matí fins a les 9 des vespre, surt un cotxo cada 15 minuts.
De Porto-Pi a Ciutat, de les 5 des matí fins a les 8'50 des vespre partexen dos cotxos cada 15 minuts.
Tot es trajecte: 25 cént. Al Terreno, 15 id. A Sta. Catalina, 10 id. Entre estacions, 10 id.

SERVICI TELEGRÁFIC PROVINCIAL

Estació uberta a totes hores: sa de Palma no més.
Estacions ubertes de dia: Mahó, Ciutadella, Ervissa y Sóller.
De servici limitat (9 a 12 matí y 2 a 7 capvespre): Alcudia, Artá, Felanitx, Inca, Manacor, Andraig, Sóller y sa d'Alaor (Menorca).
Semáforo: Bajoli (Menorca).

PAPERS quadriculats Whatman, Canson, Ingre, vegetal, ferroprussiat y altres, tots de bona classe. Imprenta y Papereria den J. Mir.—Cadena de Cort, número 11.

LLIBRES LULIANS

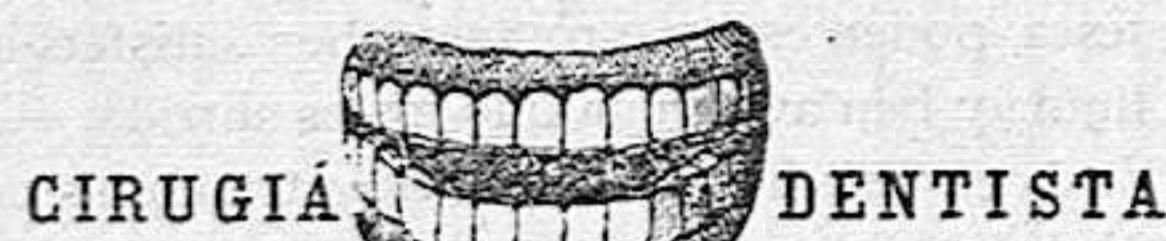
manuscrits o estampats: com més antics millós.—Tots es qui'n tenguen y s'en vulguen desté, que los duguen en aquesta Administració de sa GAZETA DE MALLORCA, amb nota de preu. Tendrán preferéncia es manuscrits, sobre tot si son demunt plegami.

CAPSES DE PAPÉ y sobres per escriure, desde ses fabricacions més bones y refinades a ses classes més corrents y econòmiques, se'n ha rebuda una important remesa a sa tenda d'En J. Mir.—Cadena de Cort, n.º 11.

Articles de pell moderns y de classe superió, ja sien *tarjeters, carteres, petaquers, cigarres, etc., etc.*, hermosos ferm y de profit, se'n ha rebuda una bona remesa a sa tenda den J. Mir.—Administració de sa GAZETA—Cadena de Cort, n.º 11.

Res demostra s'utilitat d'una cosa com s'acceptació que merex aquella cosa. Sa gran aceptación qu'han obtenguda ses **PLOMES ESTILOGRÁFIQUES** es es milló elogi que d'elles se pot fé.—A sa tenda d'articles per escriptori y dibux den J. Mir.—Cadena de Cort, n.º 11—hi ha per triá de diferentes classes y preus, totes de fabricació acreditada.

NICOLAU TICOULAT

CIRUGIA DENTISTA

Dentadures postisses, fetes y posades per un novell sistema que permet y facilita una pronuncia clara y roegar bé els aliments.
Orifica, empasta y extréu caxals y dents, sense fer gens ni mica de mal.
Preus econòmics.

PASSEIG DES BORN

Entrada p'es carrer d'es Peraires, n.º 102

TARJETES POSTALS

Aquests dies se'n ha rebut un nou y hermós surtit, negres y de colors, a sa tenda d'articles d'escriptori y dibux d'En JUSEP MIR, CADENA DE CORT, NÚMERO 11.

També n'hi ha en blanc per dibuxarhi demunt, en vitela aposta, de diferentes colors.

Vinblanc claret: Classe fina, selecta, a mitja pesseta es litro.—Unió, 53, (entré es Mercat y es Born)

LA VINYA

DROGUERIA Y FERRETERIA

den MIQUEL BESTARD

(Plassa de sa Cortera, 2 y 4 — carré de s'Esparteria, 1 y 3.)

En aquest establiment s'hi trobará la mayna de *Drogues y Productes químics* de tota casta.—*Eynes* per fusters, ferrers y demás menestrals.—Tota classe d'*estopades, amiantos* y demás útils per máquines de vapor.—Desincrustant marca «EXCELSIOR» únic d'admirables resultats, per no permetre gens ni mica d'incrustació a ses calderes de vapor.—Representació en aquesta provincia, de sa companyia UNIO ESPANYOLA D'ESPLOSIUS: de ses noves *CAXES REGISTRADORES*, y de sa casa WEYRAT GERMANS, horticultors y floricultors de Valencia.

CORTERA, 2-4. — ESPARTERIA, 1-3.

Impresos

Si anau darrera trabays d'imprenta garrits y primorosos, no teniu més que encarregarlos a s'imprenta d'aquesta GAZETA—Cadena de Cort, n.º 11—y quedareu ben servits.

Existencia de **LLISTES D'EMBARC Y DE REVISTA, FUYES DE SERVICI, RELACIONS D'ENTRADES Y SORTIDES A SES FONDES Y HOTELS, PLAGUETES DE LLOGUE DE CASES, TAULES DE CONTES, FACTURES, TALONARIS DE LOTERIA, ESTAMPES y ESCAPULARIS** de tota classe, etc., etc.

Prèus módics

COLORTYP'S

MAGNÍFIQUES REPRODUCCIONS DE QUADROS AL OLI DELS MILLORS PINTORS DEL MON

Un exemplar. . . 2 ptes.

Dos . . . 3'50

Gran Novedat

Ne trobareu a sa tenda den **Jusep Mir**
Cadena de Cort, n.º 11—Palma

Hermós retrato en colors del Papa Lleó XIII, a 1'50 ptes.

Calçats de moda

Esmerada confecció

SABATERIA RATIER

Carre de sa Cadena de Cort, 7 y 9.

Venta de tabacs y efectes timbrats

ALS SENYORS METGES

DIALYSÉS GOLAZ

MEDICAMENTS VEGETALS

GRANDIÓS ÉXIT

S'ENVIAN ELS FOLLETINS DE FRANC

ESCRIVINT A

J. ALDRICH G. SANT PAU, 47 BARCELONA

Perruqueria

SALÓ den LLUC ARBONA: a s'antiga plassa de ses Copinyes (ara de

Antoni Maura.) Higiénic y econòmic servey d'afeitá, fé la barba y tayá cabeyes, amb maquineta o tisora.—Perruques y postissos de tota casta, a gust y comodo de cada qual.

També hi trobareu pica de banyes d'aigo dolça, freda, teba o calenta, si en está ja afeytats o tosos, vos vuleu fé una rabetjada per tot el cós, que vos dexará nets com una plata. Cada bany, una pesseta, amb llenzol pelut, per exugá.—¡Benhaja sa netedat, per está una persona bona y sana!

SALÓ DEN LLUC

COPINYES (Antoni Maura) n.º 14.

GRAN TALLER

d'Escultura Religiosa

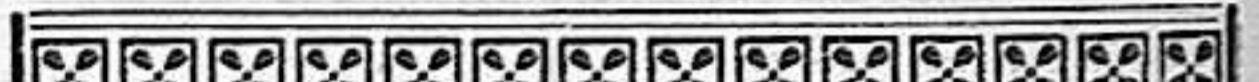
JUSEP QUIXAL

Villarroel, 50.—BARCELONA.

Especialitat en imatges de fusta per esglésies. En aquest acreditat taller se trabaya indistintament es bronzo, es marbre, sa pedra y sa fusta, construintse estatuaria monumental, tot de bon gust artistic y en condicions molt ventajoses.

S'envien notes de preus, presupuestos y dibuxos gratis.—Ventes en gros y a la menuda.

LA CASA SOLICITA REPRESENTANTS

La Roqueta

FÁBRICA DE CERÁMICA ARTÍSTICA

qu'ha fetá renéus sa

MATILICA MALLORQUINA DE LLAMBREIS METÁLICS

S'hi fan reproduccions de qualsevols exemplars d'algun mèrit y bellesa que se troben en aquesta illa; lo metex que objectes decoratius d'esquisit gust: columnes, jérros y tésts per flors, jardineres, bustos moderns y variades figures modernistes.

Admet encàrrecs per fé anuncis de ratjoles, decoració de frontis, fatxadés y habitacions, y tot lo demás que correspon a n'aquest ram.

Tenda y despatx de LA ROQUETA

Carrer de Sant Miquel, n.º 27 y 29

FÁBRICA: a Son Espanyolet

Els molts anys

a

D. Metrobi

D'aquesta aplaudida y xistosa comedieta, acabada d'estampá fa pocs dies, n'hi ha exemplars per vendre a s'imprenta den J. Mir.—Cadena de Cort, n.º 11.

Preu del exemplar: 3 reals
Comprantne de 10 exemplars en amunt, se farà es 20

per cent de rebaxa.

Es suscritps a sa GAZETA DE MALLORCA la pòren adquiri per 2 reals.

Impr. den J. Mir.—Cadena de Cort, 11.